

civilisztikának oly területe, amelyhez Meszlény a maga nagy anyagismeretével, elegáns stílusával, magasrendű szempontjainak alkalmazásával hozzá ne szólott volna. A Polgári Jog egyaránt kívánja a jubilánsnak és a magyar jogtudománynak, hogy Meszlény Artur mennél tovább folytassa ezt az ő közhasznú munkáját saját maga öröme és valamennyiünk gyönyörűségére.

A Magyar Jogász Egylet közgyűlése. December 14-én tartotta a Jogász Egylet az évi közgyűlését a szokásos ünnepi keretek között. Oszwald István elnöki megnyitója után dr. Ruhmann Emil kúriai bíró, a Jogász Egylet ügyvezető titkára terjesztette be az évi jelentést. A közgyűlés a tisztikart is kiegészítette; a Baumgarten Nándor halálával megüresedett alelnöki tisztségre a közgyűlés Nyulászi Jánost, lapunk főszerkesztőjét és Ruhmann Emil visszalépése folytán, ügyvezető titkárnak vitéz Szentkuthy István kúriai elnöki tanácsost választotta meg. A közgyűlésen dr. Magyary Zoltán egyetemi tanár tartott előadást: „Az államtudomány újabb problémái” címen.

JOGIRODALOM.

Polner Ödön emlékkönyv. Érdemes színész jubileumán a legkisebb szerepet is országos nevű művész játssza.

Polner Ödön hetvenedik születésnapjára a Ferenc József tudományegyetem „Acta” sorozatában kétkötetes emlékkönyv jelent meg — rajta szerző gyanánt „irták — kartársai”. Egyetemi tanárok, Polner Ödönnek a jogtudomány és a nevelés munkájában kartársaitól származik benne minden írás. Olyan „tisztí-század”, amelyben minden résztvevő magas „sarzsi” viselője.

Huszonegy értekezés kapott helyet a két kötetben; ebből kettő Polner Ödön személyével foglalkozik, hat adalék a civilis jog területére esik. Az első és utolsó értekezés Polner személyének szól. Buza László nyitja meg a tanulmányok sorát „Polner Ödön a tudós”-ról írott értekezésével, Kiss Albert rekeszti be „Polner Ödön a tanár”-ról szóló megemlékezésével.

Buza László hű tükörképét adja Polner Ödön tudományos jelentőségének, a magyar közjogi tudomány Polner Ödön fellépése előtti állapotának és Polner irodalmi munkásságának. Mint Polner Ödönnek a fiatal magántanárnak egykori hallgatója, a magam jogász kori emlékein látom igazolva Buza Lászlónak nemes hangú — az alkalom csábításának ellenállóan minden tömjenező túlzástól ment — értékelő megállapításait. A jogászi elemzés valójában Polner Ödönnel nyert teret közjogi irodalmunkban. Azok a részletkérdések, amelyekkel Polner foglalko-

zott, azok az eredmények, amelyekre eljutott, önmaukban is jelentősek — de igazi jelentőségük mégis csak „a jogászai feldolgozás” (Buza László kifejezése) módszerének alkalmazása, ennek a módszernek alkalmazására való megtanítás megterméke-nyítő erejére esik.

Kiss Albert tanulmánya Polner Ödön egyéni élettörténetének kereteit itt-ott kortörténetté szélesíti ki — amikor az egyéni sors történelmi jelentőségű események sodrába vitte bele a tanári magános elvonultság emberét — és ezzel a tudós méltatásához hozzáadja a kötelességtudó ember sorsdöntő órákban kifejtett munkájáért kijáró halát is.

A civilisztikus tanulmányok sorát Almási Antal nyitja meg „Általános és különös vagyon bírói gyakorlatunkban” című értekezésével. A dolgozat terjedelme nem éri el a husz oldalt sem, de ez a rövid tanulmány arra a magas polcra kívánczok, amelyre Unger előadása, a *Handeln auf eigene Gefahr*, vagy Staub híres „Positive Vertragsverletzung”-ja. Almásinak tételes támasztékot kereső positivista törekvése itt is erősen megmutatkozik. Non ius ex regula sumatur sed regula ex iure. Almási tanulmánya elméleti tisztázást céloz, de nem akar gyökértelen, a levegőben lógó elméleteket, hanem mindenütt a bírói gyakorlatban kialakult tételeket veszi alapul — és az ő munkája olyan, mint az aranymosóé; a sok mindenféle anyaggal vetített kődarabokból vonja ki és egyesíti egésszé a csillámokat, a színarany tartalmat. A hasonlat egyben akaratlan jellemzője a könyv értékének is. A további bírói gyakorlat egységes elvi alapjainak elkövetkező kiépítésénél ennek a tanulmánynak épügy meg lesz a maag nagy érdeme, mint általában a vonatkozó jogterület sok felé ágazódó irányában a jogi nézetek összhangjának, harmoniájának kifejlésében.

Dr. Bozóky Géza váltójogi tanulmányát bocsátotta közre „az elfogadási nyilatkozat a genfi nemzetközi egységes váltójog szerint” címen. Szerző a mai váltójoggal egybevetve az egységes váltótörvény rendelkezéseit, fejt fel az utóbbiak tartalmát és állapítja meg az egységes törvény újításait. Anélkül, hogy a kreációs teória helyességét vitatnók, meg kell állapítani, hogy a kreációs teóriának az egységes váltótörvény általi elvetésére vonatkozó azt az érvet, hogy az elfogadói nyilatkozat a váltó továbbadása előtt törölhető, meggyőzőnek nem tartjuk. A megengedett törlés bizonyosan megszünteti a kötelezettséget, de ez nem döntő a kreációs teória vitájában.

Kényes és sokszor nagyjelentőségű kérdéshez nyul hozzá Kérészy Zoltán tanulmánya: „A jogszokás derogatórius erejének kérdése a magyar jogi irodalomban” címmel. Szerző azzal, hogy célkitűzését egy irodalmi szemlére korlátozta, önmagát fosztotta meg attól a lehetőségtől, hogy a témának alkotmányjogi és szociológiai területre eső, — valójában súlyosabb kér-

déseivel foglalkozzék. A tanulmány így is bővebb területet ölel fel, mint a cím, mert a külföldi irodalmat is beható figyelemben részesíti.

„A tulajdon általános szabályai a magyar magánjogi törvénykönyv javaslatában” Kolosváry Bálint témája. A megszo-
kott exaktsággal dolgozza fel anyagát. A tanulmány ismertető és bíráló; részletesen explicatív és elvileg rendszerező. Helyes az a megállapítása, amit a különböző korszakbeli codificatiók haladása nyomán eszközöl, hogy a tulajdonnak az önkényt biztosító eleme helyett egyre jobban objektivizálódik a tulajdon fogalma. Szívesen láttuk volna, ha a szerző ennek az átalakulásnak jog- és társadalompolitikai következeit bővebb elemzés alá vette volna.

Menyhárt Gáspár helyes gazdasági érzékkel ismerte fel az értékpapír egyre fokozódó gazdasági jelentőségéből a tudományra háruló azt a feladatot, hogy az értékpapír bonyolult jogkérdéseit tisztázza — amely munkában Kuncz Ödön, Nizsalovszky Endre és Tury Sándor Kornél — akinek az Emlékkönyvben megjelent tanulmánya érinti behatóan ezt a kérdést, vették ki az utolsó években részüket. A magánjogász Menyhárt ugyancsak helyesen érezte ki ennek a gyakorlatilag a kereskedelmi élet terén jelentős intézménynek magánjogi elméleti gyökereit, — újabb bizonyosságot szolgáltatva a jog egyetemességéről, a tudomány-
szakok szerinti tagolódás mechanikus, — jó részben a munkamegosztás által követelt — jellegéről. A magam részéről a tanulmánynak egyik zárótételét, — amely az értékpapírnak kötelmi és dologi jogi szabályok alá egyszerre eső, vegyes, sui generis természetét hirdeti, — annál örvendetesebbnek tartom, mert a dologi jog és a kötelmi jog éles határvonalainak folyton erősödő elmosódására magam is reá mutattam „Kötelem való-
sulás” című tanulmányomban.

Sor szerint az utolsó civilisztikus munkát Tury Sándor Kornél szolgáltatta. Tanulmánya „Igazságellenes tényezők a jogban” önmagában is vaskos kötet. A rendkívül mély járású tanulmány a jog legalapvetőbb kérdéseire nyúl hozzá, bátor elfogulatlansággal és igen nagy irodalmi apparátussal. A könyv érdemi méltatását néhány mondatba sűríteni nem is lehet. A „Polgári Jog” részletesen foglalkozott a könyvvel, amelynek megtermékenyítő ereje jogirodalmunkban még sokszor meg fog mutatkozni.

Végére érve az ismertetésnek, tűnik fel, hogy kritikai ellen-
vetések nincsenek a sorokban. Polner Ödön geniusa, a személye iránti tisztelet, gyűjtötte egybe a két kötet tanulmányait — szép és maradandó emléket állítva annak az érdemes férfiúnak, aki-
nek tiszteletére a tanulmányok íródtak.

B. S.